

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Minuisti eum paulominus ab angelis: Gloria & honore coronasti eum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

Quo nomine
Christus filius
hominis.

Verum, quomodo hæc convenient Christo, de quo diximus proprie
tam loqui, teste apostolo ad Hebræos? At idem Philippen. ij. breuiter id
dit, dicens: Qui cum esset in forma dei, non rapinam arbitratus est esse æqua-
lem deo, sed exinanituit se, formam serui accipiēs, in similitudinem hominum
factus, & habitu inuentus ut homo. Non enim inuentus est ut Rex, princeps
aut aliquid eiusmodi personarum, sed ut filius hominis, similis homini nouis-
simo: Deinde & maxime assimilatus est peccatoribus, factus Enos, tristis, ab-
solutus, & omnino sicut unus ex nouissimis nobis, portās in seipso iram patien-
s pro nobis, & factus uilissimus terræ filius in oculis hominum, ut non solū ipse
sed nec ulli mortalium uideretur deus esse memor eius, aut eum uisitare, quin
ipse de se, dixit: Perijt fuga a me, & non est qui requirat animā meā. Et iterum
Factus sum tanquā uas perditum, proiectus sum a facie oculorum tuorum. Porro
tissimum autem, respicit ad tempus passionis Christi, quando inceptit teder-
& pauere in horto, tunc enim exinanitus, factus est Enos coram deo & seipso,
factus filius Adam coram hoībus, relicto quocūq; aliud nihil quā natura sibi, nau-
raquā uocabula. Nam, sicut dixi, Enos ad animam, Adam ad corpus pertinere,
ita pronum sequitur: Enos pertinere ad hominē, ut est corā deo, miser & afflictus,
Adam filius, ut est coram hominibus, uilis & despectus.

Christus mira-
bilis in operi-
bus suis.

Ecce ergo: Hic est sol iusticiæ, rex noster, super quo miratur ingenti stupore
propheta: Nunquid hic illuminabit lunam & stellas, & creabit celos immo
fundabit: Sic, utiq; sic, Sic lucet, his radijs illustrat mundum, qui eum recipit,
ideo enim necesse est lunā, & stellas fundari, ne hac solis sui luce offensi ruant,
Atq; hæc ratio est, cum tam magnifica Allegoria, celos, lunam, & stellas præ-
dicasset, cum iam expectaretur, ut de sole quocūq; diceret, repete uideatur aliena
loqui, raptus in stuporem, solis huius gloriam ineffabilem demonstrans, ma-
gisq; admirante silentio, quā magniloquo uerbo eum indicans. Ac si dicat, de
luna & stellis audistis. Porro de sole quid dicam? Stupore superor, sol est, sed
quis capiat, cum sit Enos, & filius Adam? Vere mirabilis & laudabilis deus,
qui huius memor es, & eum uisitas, quāto magis mirabilis, quā hunc solem esse
constituisti omnium illuminatorem: illud mirabile, hoc plus quā mirabile, &
homini incredibile profus.

Hic nunc uideat quisq; sibi: Primum, quā patiens, aut plenus sit radiorum hu-
ius solis iusticiæ, quia enim peccatum destruendum est, quod sine dolore &
ignominia fieri non potest, ideo Enos, & filium hominis fieri quemq; ne-
cesse est, ut sit intus dolens, & foris confusus, & sic utriq; nomini naturæ suæ
satisfaciat & respondeat, similisq; fiat Christo, qui similis prior factus est ei.
Nos enim nihil ita fugimus, atq; ne simus, scilicet Enos, & Adam, semper de-
lectati alienis uestiri pulmis & laruis, & ea quæ iustorum & sanctorum sunt
nobis uendicare, id est, lætitiā, & gloriam. Verū sol iusticiæ, non sicut lucet,
nec tales illuminat, nec super se fundat.

Deinde, ubi talis fuerit, confidat & gaudeat, huius uersus solatio cantans
& sciens, quoniam dominus memor est Enos, & uisitat filium hominis, sicut
in Christo sole suo ostendit. Porro, quomodo Christus hac ratione Enos &
obliscens dei fuerit, & filius hominis, per omnia similis nobis, forte psal-
mo. x. latius dicitur.

Minuisti eum paulominus ab angelis: Gloria & honore coro-
nasti eum.

Nostr

Non adiecta huic uersui: Et constituisti eum super opera manuum tuarum. Quae est in hebreo sequentis uersus particula prior. Hebraeus sic habet: Et minui eum paululum ab Elohim. Quod Hiero. translulit, a deo. Et satis constat Elohim in scriptura, non tantum deo, sed, & principibus, & iudicibus applicari ad ostium. Et Gen. vj. Videtes filij dei, filios hominum, quos omnino filios patriarcharum intelligimus, ipsos quoque Gygantes. Quamquam si quis praenatac neget uispiam Elohim hominibus tribui, nescio qua ratione conuincere, cum his duobus locis, & alijs etiam deus queat intelligi. Verum autoritate aliorum interim sequamur receptiore, quam, ut liceat contradicere.

Noster sane interpre: uidetur potius ab angelis, quam a deo reddidisse, quod forte inceptus esset dicere, deo: Tu minuisti eum a deo: cum omnino aliam minuētis, & aliam eius a quo minoratus est personam sermo exigere uideat. Sed hoc offendiculum facile tollit usitatissimus tropus scripturae, quo ad secundam personam loqui solet in tertia. ut. ij. Reg. xiiij. Quae ait ad Dauid: Recordetur rex domini dei sui. Ita hic potuit intelligi locutus: Minuisti eum paulominus a deo, id est, a te, quod maior sit uerentia, in tertia persona, quam secunda ad maiores loqui.

Sunt autem huius modum uersus singulae dictiones a multis tractatae, difficultate praesertim, Angeli, & aduerbiu Paulominus, & uerbu Minuisti, & pronome Mei. Nec defuerunt qui de humana natura ad angelos comparata, conuincuntur. Sed nos modo consequentia cogimur praecedentibus conuincuntur, idque unico & simplici sensu, ideo ex omnibus quae placent & congruunt accipiamus, relictis caeteris apud suos.

Explicat autem iste uersus omnino praecedente: In quo dictum est, Christum Enos esse in memoria domini, & qui contemptus fuit hominibus, uisitatus a deo. Ideo sensus est: Dereliquisti eum paruulo tempore, sed cum gloria magna susceptum eum, quo obliuisti, quam non fueris eius oblitus, nec eum despexeris, ut psal. xx. Quoniam non spreuit, neque despexit deprecationem pauperis. Ideo omnino pronomen Eum, referre debet, non filium dei secundum diuinitatem, quod faciunt, qui per incarnationem eum intelligunt, hoc loco ab angelis minoratum: sed secundum humanitatem, in qua Enos, tristis & dolens, factus, dum nostros ferret languores, uidebatur in obliuione esse coram deo, & desertus, sicut reuera fuit quantum erat in sensu suo ipsius, & hominum. Nam omnino de passione Christi hic psalmus loquitur, & gloria per passionem obtentata. Ut clare Apostolus ad Hebraeos, ij. dicit: Eum autem qui minoratus est paulominus ab Angelis, uidemus Iesum per passionem gloria & honore coronatum &c. Et paulominus non ad dignitatem, sed ad tempus pertinet. Idem enim aduerbiu psalmo. ij. habuimus: Cum exarserit in breui ira eius, id est, cito & post modicum exardescet ira eius. Et omnino nihil de substantia, differentia, dignitate naturarum hic agitur, sed de duratione passionis.

Iam uerbum minuiisti, quia non reddidit hebraicum, nobis sonat, ac si eum, qui magnus est, quispiam imminuat, quo modo potentia, dignitas, opulentia alicuius minuitur. Iohannes Reuchlin interpretatur, defecit, defuit, diminutum fuit. Ut. ij. Regum. xvij. Nec lecythus olei minuetur. Et infra: Nec lecythus olei est imminutus, Ex quo patet hoc loco significari, Christum derelictum a deo, ut qui cessant eum ueri, & ei defuerit, sicut in cruce clamauit: Eli, Eli, Lamazababani: Nam hoc paululum intelligit, scilicet, horam illam de qua dixit: sed haec est hora uestra, & potestas tenebrarum. Itaque cum ad hanc usque horam

usq; horam esset potens in opere & sermone, subito & paruulo tempore, nempe triduo, minutus est & desertus a deo in hac potentia, subiectus infirmitati & morti quoq; & inferno: nam quid sit a deo relin qui, suo loco dicemus. Quare eandem ferme sententiam hoc uersu de Christo, quā Isaias, liiij. de toto paruulo dei, ponit dicens: Ad punctum in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te: In momento indignationis abscondi faciē meam in robustissimam consolationem nostram, ut discamus ex modica tribulatione temporis huius, lucrū facere æternæ salutis, ne cum anxiamur, arbitremur in æternum nos derelinqui ab eo, quem audimus esse memorem Enos, & uisitare filiū hominis, quantumlibet minuet nos paulominus, ueniēs uisitabit, & gloria honoreq; coronabit modicum passos, ut, j. Pet. j. Modicum nunc si oportet contristari in uarijs tentationibus. Eiusdem. ij. ult. Deus autem omnis gratiæ, qui uocauit uos in æternam suā gloriā, in Christo Iesu, modicū passos ipse perficiet, confirmabit, consolidabitq;. Et Paulus. ij. Cor. iij. Id enim quod in præsentia est (id est, momentaneum) & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis, non contentis plantibus nobis quæ uidentur, sed quæ nō uidentur. Verum fide hic opus est, est enī mirabile in oculis nostris, dum agitur. Sicut hic Propheta quoq; miratur, dicens: Quid est homo. Quod in hebræo potest dici: q̄ homo, qm̄ memor es eius. Nam dictio מֵמָר Ma, hebraicis ualeat, aliquā questiuum quid, aliquando q̄: ut psal. cxviij. Quomodo dilexi legē tuam domine, pro, q̄ dilexi, Et infra: Quam dulcīa faucibus meis eloquiā tua, Et psal. lxxxij. Quam dilecta tabernacula tua, immo & hoc psal. Quam admirabile est nomen tuum, Hoc enim sefellit interpretē, quo minus Isaias. xxxvij. clare redderet hebræū: Et dixit Ezechias, quod erit signum, quia ascensurus sum in domum domini. Non enim quærit ibi, sed miratur signum, quod ei datum erat, dicens: q̄ signum, quia ascendā, q. d. Nonne hoc grande, & admirabile signum? ita non inepte hic diceretur: q̄ homo, quoniam memor es eius. Quod sic redderet: Nōne mirabilis est ille homo: Nonne mirabilis ille filius hominis, memor es eius, dum obliuisceris, uisitasti eum, dum derelinquis, uerum hoc facis, ut in breui eū deseras in æternū exaltaturus.

Ab angelis.

Hoc sensu habito perspicuum sit, hebræum מֵמָר Me Elohim, aptius transferri a deo, q̄ ab angelis, q̄ Christum a deo canit minoratū & derelictū, uisitatum & desertum, minutum & auctum. Non tamen ob id reiicienda est uisitata translatio, siue Apostolus, aut quisquis alius hebraice scripserit epistolam ad hebræos, siue græce, cum constet Apostolum raro citare hebraicā proprietatem, sed frequentissime, lxx. etiam in alijs Epistolis, ut Ro. iij. ex psalmo. xiiij. & v. facit. Atque illud maxime conuincit autorem eiusdem Epistolæ legitisse & scripsisse ab angelis, non autem a deo: q̄ accedens ad huius psalmi testimonium dicit: Non enim angelis subiecit orbem terræ futurum, de quo loquimur: Tunc mox inducit hūc psalmū, Christo homini esse subiectum probans, neque enim liceat cogitare Apostolum uoluisse dicere: Non enim deo subiecit orbem terræ futurum. Sequendo itaq; hebræum sensum nō possumus Christi minorationē comparatione angelorū intelligere, cum (ut & Erasmus bene infert) nō solum Angelis minor sit factus, qui nouissimus uirorū & (ut dixi) præter Enos, & filium hominis reliquum non habuit. Ex Apostolo ad Hebræos non liquet quid uelit.

Quare cum

Consolatio parumper a te, & in misericordia sempiterna misertus sum tui. Scilicet, hæc oia in robustissimam consolationem nostram, ut discamus ex modica tribulatione temporis huius, lucrū facere æternæ salutis, ne cum anxiamur, arbitremur in æternum nos derelinqui ab eo, quem audimus esse memorem Enos, & uisitare filiū hominis, quantumlibet minuet nos paulominus, ueniēs uisitabit, & gloria honoreq; coronabit modicum passos, ut, j. Pet. j. Modicum nunc si oportet contristari in uarijs tentationibus. Eiusdem. ij. ult. Deus autem omnis gratiæ, qui uocauit uos in æternam suā gloriā, in Christo Iesu, modicū passos ipse perficiet, confirmabit, consolidabitq;. Et Paulus. ij. Cor. iij. Id enim quod in præsentia est (id est, momentaneum) & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis, non contentis plantibus nobis quæ uidentur, sed quæ nō uidentur. Verum fide hic opus est, est enī mirabile in oculis nostris, dum agitur. Sicut hic Propheta quoq; miratur, dicens: Quid est homo. Quod in hebræo potest dici: q̄ homo, qm̄ memor es eius. Nam dictio מֵמָר Ma, hebraicis ualeat, aliquā questiuum quid, aliquando q̄: ut psal. cxviij. Quomodo dilexi legē tuam domine, pro, q̄ dilexi, Et infra: Quam dulcīa faucibus meis eloquiā tua, Et psal. lxxxij. Quam dilecta tabernacula tua, immo & hoc psal. Quam admirabile est nomen tuum, Hoc enim sefellit interpretē, quo minus Isaias. xxxvij. clare redderet hebræū: Et dixit Ezechias, quod erit signum, quia ascensurus sum in domum domini. Non enim quærit ibi, sed miratur signum, quod ei datum erat, dicens: q̄ signum, quia ascendā, q. d. Nonne hoc grande, & admirabile signum? ita non inepte hic diceretur: q̄ homo, quoniam memor es eius. Quod sic redderet: Nōne mirabilis est ille homo: Nonne mirabilis ille filius hominis, memor es eius, dum obliuisceris, uisitasti eum, dum derelinquis, uerum hoc facis, ut in breui eū deseras in æternū exaltaturus.

Quare cum Christus fuerit minoratus a deo, nec amplius cum eo fuit in
 circuitibus, triduo passionis suae, Quid mirum, si & ab angelis uolente deo,
 exhiberet mini plusquam duodecim legiones Angelorum: Ne autem leue putes
 ab Angelis nos esse minutos, seu relictos, considerandum quod uniuersam nostram
 salutem in ministerio Angelorum deus curat. Sicut psal. xc. scriptum est: Quoni- *Salus hominum
 angelorum mi-
 nisterio cura-
 tur.*
 an Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uisus tuis: In mani-
 bus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Et psalmo. xxxiii.
 Immitteret Angelos domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos. Sic filios
 Israel Angelus eduxit ex Aegypto, posuitque se inter eorum, & Aegyptiorum
 castra. Et Angelus (inquit) meus praecedet te. Sic Lot de Zodomis eripuerunt,
 Et res pueros in camino ignis, angelus seruauit. Atque in lib. iudicum, quoties
 quanto Angelorum officium memoratur per hominibus: Sicut & in Zacharia
 & Daniele. Ut recte Paulus heb. j. dixerit esse eos spiritus administratorios
 missos propter eos qui hereditatem accipiunt salutis. Non igitur mirum, quod pro
 nouo miraculo, & stupore ducit Propheta, omnes ueteres seculi patres fuisse
 ad eorum seruatos ab angelis, & eos in hoc uno Christo cessare, eumque minui
 & saluti facti sunt in te sperauerunt, & non sunt confusi: Ego autem sum uer-
 mis & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis. Ac si dicat, illi si
 de sua obtinuerunt salutem in aduersis, nec unquam ad mortem usque sunt relictis:
 Ego autem relinquor usque ad mortem, & spes mea post mortem, demum ueni *Christus prius
 or omnium rea-
 linquitur.*
 et. Talis enim passio decet nouum testamentum ideo Christus caput praecedit
 & prior omnium relinquor, & minuitur a deo, & angelis: Sequuntur eum
 omnes qui credunt & inuocant nomen eius. Quare sicut beatus Aug. ad ho-
 noratum, tractans psal. xx. recte docet in ipso, differentiam noui & ueteris Te-
 stamenti quod in hoc aliquando quidem relictis sunt patres usque ad periculum uitae,
 sed nunquam ad mortem usque: illo autem sicut oues occisionis aestimantur omnes
 & in mortem deseruntur ignominiosissimam. Ita & hoc psalmo eandem noui
 tatem passionis celebrat Propheta, & praeter antiqua admiratur. Immo non mo-
 do angeli ei non aliterunt, ac ministrauerunt, sicut solent, sed & quicquid no-
 minae Elohim potest significari, principes, reges, sacerdotes, seniores, & qui
 prius ei adhaerebant.

Gloria & honore coronasti eum, Pulchre reddit contraria contrariis, Gloria
 uocabula, primum declaremus: Gloria hoc loco proprio ponitur *בבוי Cabod,* *Gloria quid
 intelligatur.*
 quod *de Graecis* dicitur, De qua psal. iij. Tu es gloria mea, & psal. vij. Gloriam
 meam in puluerem deducat. Ea est, non modo pompa nominis, seu, ut dicunt,
 fama cum laude celebrata, uolentes gloriam a laude, seu, fama discerni celebri-
 tate, quasi gloria sit clara a claritate dicta. Verum est, & ipsa Augusta maiestas
 rerum pulcherrimarum & maximarum, quas possidemus, & ex quibus tum
 ista fama celebratur, tum nos ipsi gloriamur, & superbimus. Vnde dominus
 Mat. vi. Dico uobis nec Salomon in omni gloria sua uestitus fuit sicut unum
 existis. Quid hic gloriam nisi pompam, & maiestatem, abundantiamque rerum
 appellat, quibus Salomon erat celebratus apud omnes gentes: Vnde & in
 hebraeo, gloria a uerbo uenit, quod grauescere significat, ut psalmo. iij.
 uidimus.

R Honor

Honor.

Honor autem quod חָדָר hadar hebræis sonat, mirum quæ uarie, & inconstanter sit passim uersum, nunc pro decore, nunc pro honore, nunc pro pulchritudine, nunc pro magnificentia, nunc pro splendore, nunc pro dignitate, psalmo, cii, dicitur: Confessionem & decorem induisti, psal. xc. Confessio & pulchritudo, quæ duo nomina psal. xliij, sic redduntur: Specie tua & pulchritudine tua, psal. cxliij, Magnificentiam gloriæ, sanctitatis tuæ, psal. cix, In splendoribus sanctorum, Prouerb. xiiij, In multitudine populi, dignitas regis, hæc hadar, quod, autore Reuchlino, significat decorauit, honorauit, glorificauit, Ex quibus sequitur, honorem hoc loco propriissime redditum hebræo nomini, significare pompam alteram magnatum, quæ consistit in multitudine eorum qui eos reuerenter suspiciunt, adorant, subiiciuntur, seruiunt, obsequuntur, assistunt. Hi enim sunt decor, ornamentum, splendor, magnificentia, pulchritudo, dignitas regis. Ut gloria & honor sint uelut contrariæ pompæ: Gloria quæ a rege exit, & diulgatur ad alios: Honor, quæ ad eum, hac gloria moti, multi ueniunt & agnoscunt. Ex hoc Leui, xix, dicitur: Honora personam senis. Et multi uero ut honorent, mox gloriam augent. Ideo canimus deo gloria, & honor in secula seculorum, quod in sempiternum augeatur & maneat. Sicut e contra duo illa mala quoque se mutuo augent, quæ sunt Enos, & filius hominis, qui enim oblitus est dei, & miser ac tristis factus, statim & filius Adam defertur, quia de quo nihil dicitur, eundem & nemo honorat. Sicut in seipso nihil est, ita ab omnibus deseritur.

Coronasti, metaphoricè dicitur a corona, quæ undique perfecta est, & totum cingit, pro eo quod est, circumdedit eum, j, Reg. xxij. In modum coronæ cingebant Dauid & uiros eius. Et psalmo, v, Scuto bonæ uoluntatis tuæ, coronasti nos. Igitur Christus factus pro nobis Enos, desperatus, & afflictus undique, & in omnibus, nunc habet omnium rerum imperium multa laude, & fama celebratum, delectatus, & securus in omnibus: Factus filius Adam cõtempus, & inhonoratus, nunc honoratur, adoratur, quæritur ab omnibus: Et qui minus fuit ab omnibus, nunc undique ex omni creatura cingitur, ut non sit creatura quæ hunc ignoret, aut non honoret. Euangelium enim, prædicatum est omni creaturæ, in gloriam eius. Rursum in nomine eius, omne genu flectitur, cœlestium, terrestrium, & infernorum. Ista enim corona gloriæ, & honoris, id est, uniuersæ creaturæ, nulli unquam alteri concessa est, neque conceditur. Ex parte enim illi glorificant, & honorantur, & nullus habet omnia nisi ille qui minus est paululum ab omnibus, ex nulla parte gloriam, & honorem habens, immo ex omni parte afflictionem, & irreuerentiam, ut pro hoc merito coronetur in æternum gloria, & honore. Verum ista corona gloriæ, & honoris non dum est completa: ut Paulus dicit, j, Cor. xv. Nunc autem nondum uidemus ei omnia subiecta, oportet enim illum regnare, donec ponat omnes inimicos suos scabellum pedum suorum. Hoc agitur, scilicet usque ad extremum iudicium, interim manent, qui non glorificent, nec honorificent eum, & coronæ huius plenitudini resistent.

Constituisti eum super opera manuum tuarum: Omnia subiecisti sub pedibus eius.

Sicut uersus

*Omniū uerū
imperii Chri
stus habet.*

*Incõpletâ co
rona Christi.*